2026

PHILOSOPHY

(Major)

Paper : PHI4400404MJ

(Philosophy of Religion)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ নির্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া :

(a) What is the meaning of the term 'Religare'?

'Religare' শব্দটোৰ অর্থ কি ?

(b) "Philosophy of religion is a second-order activity." Who made this statement?

"ধর্মদর্শন হৈছে এটা দ্বিতীয় স্তৰৰ প্রক্রিয়া।" কথাষাৰ কোনে কৈছিল ?

(c) Cosmological argument for the existence of God is also known as _____ argument.

(Fill in the blank)

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব সম্পৰ্কীয় বিশ্বতত্ত্বমূলক যুক্তিক _____ যুক্তি বুলিও জনা যায়।

(খালী ঠাঁই পূৰ কৰা)

(d) "Revelation is the divinely authenticated truth imparting to people." Name the philosopher associated with this statement.

"স্বৰ্গীয় বা ঐশ্বৰিকভাৱে প্ৰমাণিত সত্যক মানুহক অৱগত কৰাই হৈছে দৈৱপ্ৰকাশ।" এই উক্তিটোৰ লগত জড়িত দাৰ্শনিকজনৰ নাম লিখা।

(e) William Paley's Analogy of Watch is related to cosmological argument/ontological argument/teleological argument for the existence of God.

(Choose the correct answer)

উইলিয়াম পেলেৰ ঘড়ীৰ উপমাটো ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব-সম্পৰ্কীয় বিশ্বতাত্ত্বিক যুক্তি/তাত্ত্বিক যুক্তি/উদ্দেশ্যমূলক যুক্তিৰ লগত জড়িত।

(শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি উলিওৱা)

(f) Religious consciousness is not a subject matter of philosophy of religion. Is it true?

ধৰ্মীয় চেতনা ধৰ্মদৰ্শনৰ আলোচ্য বিষয়বস্তু নহয়। এইটো সত্যনে?

(g) Mention one point of difference between faith and revelation.

আস্থা আৰু দৈৱ প্ৰকাশৰ মাজৰ এটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

(h) Name one prime critic of the ontological argument of Anselm regarding the existence of God.

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব-সম্পৰ্কীয় এনছেল্মৰ তাত্ত্বিক যুক্তিটোৰ এজন প্ৰধান সমালোচকৰ নাম লিখা।

2. Answer the following questions in brief (any *six*) : 2×6=12

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ চমু উত্তৰ দিয়া (যি কোনো ছয়টা) :

(a) Mention two points of differences between philosophy of religion and theology.

ধৰ্মদৰ্শন আৰু ঈশ্বৰতত্ত্বৰ মাজত দুটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

(b) State the definition of philosophy of religion as put forwarded by John Hick.

জন হিকে ধৰ্মদৰ্শন সম্পৰ্কত আগবঢ়োৱা সংজ্ঞাটো উল্লেখ কৰা।

(c) What is revelation?

দৈৱপ্রকাশ কি ?

(d) Write the names of two mystic philosophers.

দুগৰাকী ৰহস্যবাদী দাৰ্শনিকৰ নাম লিখা।

(e) Name two prominent philosophers who argued in favour of the ontological argument for the existence of God.

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব সম্পৰ্কীয় তাত্ত্বিক যুক্তিটোৰ সমৰ্থনত যুক্তি আগবঢ়োৱা দুগৰাকী মুখ্য দাৰ্শনিকৰ নাম লিখা।

(f) What are the two functions of philosophy of religion, according to Miall Edwards?

মিয়েল এডৱার্ডৰ মতে ধৰ্মদৰ্শনৰ কার্য দুটা কি কি ?

(g) Name two critics of the teleological argument for the existence of God.

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব-সম্পৰ্কীয় উদ্দেশ্যমূলক যুক্তিৰ দুগৰাকী সমালোচকৰ নাম লিখা।

(h) Mention two core foundations of religious belief.

ধৰ্মীয় বিশ্বাসৰ দুটা প্ৰধান ভিত্তি উল্লেখ কৰা।

(Continued)

(i) Give two arguments in favour of freedom of will.

ইচ্ছাৰ স্বাধীনতাৰ সপক্ষে দুটা যুক্তি দিয়া।

(j) What is numinous?

নুমিনাচ কাক বোলে ?

3. Write short notes on the following (any *four*) : 5×4=20

তলত দিয়াবোৰৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) Role of reason in religion

ধৰ্মত যুক্তিৰ স্থান বা ভূমিকা

(b) Theology

ঈশ্বৰতত্ত্ব

(c) Scope of philosophy of religion

ধৰ্মদৰ্শনৰ পৰিসৰ বা বিষয়বস্তু

(d) Moral argument for the existence of God

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব সম্পৰ্কীয় নৈতিক যুক্তি

(e) Difference between religion and philosophy of religion

ধৰ্ম আৰু ধৰ্মদৰ্শনৰ মাজৰ পাৰ্থক্য

(Turn Over)

(f) Theory of Incarnation

অৱতাৰবাদ

(g) William Paley's Analogy of Watch

উইলিয়াম পেলেৰ ঘড়ীৰ উপমা

(h) Miracle

অলৌকিক ঘটনা বা বিস্ময়

4. Answer the following questions (any *two*) : 10×2=20

নিম্নলিখিত প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দুটা) :

(a) What is philosophy of religion? Explain the nature of philosophy of religion.

ধর্মদর্শন কি ? ধর্মদর্শনৰ প্রকৃতি বা স্বৰূপ ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Critically explain the ontological argument for the existence of God.

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব-সম্পকীয় তাত্ত্বিক যুক্তিটোৰ সমালোচনামূলক ব্যাখ্যা আগবঢ়োৱা।

(c) Write an essay on mysticism.

ৰহস্যবাদৰ বিষয়ে এখন ৰচনা লিখা।

(d) Critically explain the concept of immortality of soul.

আত্মাৰ অমৰত্বৰ ধাৰণাটো সমালোচনাৰ সৈতে ব্যাখ্যা কৰা।

(e) Explain and examine the cosmological argument for the existence of God.

ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব প্রমাণ-সম্পকীয় যুক্তি হিচাপে বিশ্বতাত্ত্বিক মতবাদটো ব্যাখ্যা আৰু পৰীক্ষা কৰা।

★★★